

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 4.5.2007
KOM(2007)233 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG,
REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK**

Euroens indførelse i Slovenien

1. INDLEDNING

Efter Sloveniens anmodning af 2. marts 2006 om en konvergensvurdering baseret på EF-traktatens artikel 122, stk. 2, udarbejdede Kommissionen og ECB deres respektive konvergensberetninger¹, hvor de undersøgte, om landet havde opnået en høj grad af bæredygtig konvergens, navnlig i henseende til traktatens Maastricht-konvergenskriterier. På forslag af Kommissionen af 16. maj 2006 besluttede Rådet den 11. juli 2006 at ophæve dispensationen for Slovenien. Det fastlagde desuden datoen for Sloveniens indførelse af euroen (1. januar 2007) og kursen for omregning af den nationale valuta til euro (239,640 tolarer for en euro).

Med denne bekræftelse på Sloveniens indtræden i euroområdet intensiverede og afsluttede landet de praktiske forberedelser til overgangen til euroen. Sloveniens masterplan for overgangen til euroen er baseret på det såkaldte Big Bang-scenari², hvor eurosedler og -mønter indføres samme dag som datoen for euroens indførelse (1. januar 2007 for Sloveniens vedkommende). Perioden med to valutaer, hvor både den slovenske tolar og euroen var lovligt betalingsmiddel, blev fastsat til to uger, fra 1. til 14. januar 2007, hvorefter euroen blev det eneste lovligt betalingsmiddel.

Slovenien blev indrømmet en række gunstige vilkår, men det var de rettidige, omhyggelige forberedelser, som sikrede en vellykket overgang. Denne meddelelse indeholder en beskrivelse af hovedpunkterne i landets overgang til euroen, navnlig i henseende til den faktiske indførelse, omstillingen af det administrative og finansielle system i den offentlige og den private sektor, prisudviklingen (og opfattelsen af denne) i tilknytning til overgangen og borgernes generelle bedømmelse af overgangen til euroen. Endelig beskrives de erfaringer, der kan udledes og udnyttes i forbindelse med fremtidige indførelser af euroen.

2. EUROEN ER HURTIGT BLEVET EN DEL AF SLOVENERNES DAGLIGDAG

Da landet støder op til to andre lande i euroområdet (Italien og Østrig), kendte de fleste slovenere allerede euroen, før den blev deres egen nationale valuta. Resultater af undersøgelser foretaget i de nye medlemsstater³ viste, at slovenerne var den befolkning, der hurtigst lærte euroen at kende, da 95 % allerede havde set eurosedler (i forhold til gennemsnitligt 77 % for de ti nye medlemsstater), og 93 % allerede havde set euromønter (i forhold til gennemsnitligt 70 %). Og mange havde brugt eurosedler (80 %) eller euro-mønter (77 %) i praksis. Længe før 1. januar 2007 havde slovenske borgere og virksomheder forskellige kontantbeløb i euro eller havde åbnet en eurobankkonto.

Da euroen blev lovligt betalingsmiddel den 1. januar 2007, steg dens relative andel af omløbet hurtigt, hvilket fremgår af fig. 1, der er baseret på resultaterne af en daglig telefonundersøgelse foretaget for Kommissionen blandt et udsnit af den slovenske befolkning, hvor respondenterne blev bedt om at fortælle, hvilke valutaer de havde i deres punge og

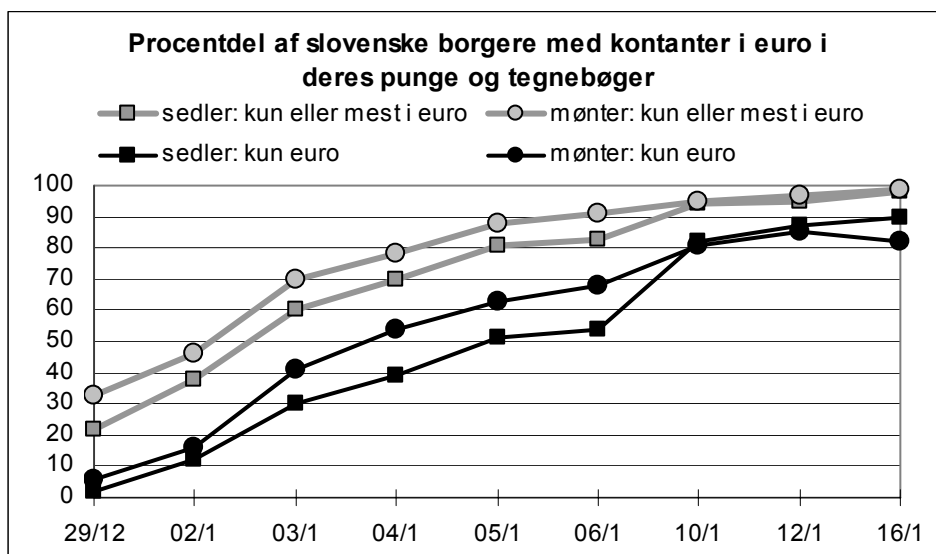
¹ KOM(2006) 224 af 16. maj 2006 og ECB's konvergensberetning, maj 2006.

² De eksisterende euroområde-lande indførte euroen i overensstemmelse med det såkaldte Madrid-scenari^o, der omfattede en overgangsperiode på tre år, da de indførte euroen i 1999 (2001 for Grækenland), mens eurosedler og -mønter først blev indført i 2002.

³ Kommissionens Flash Eurobarometer-undersøgelse 191 fra september 2006.

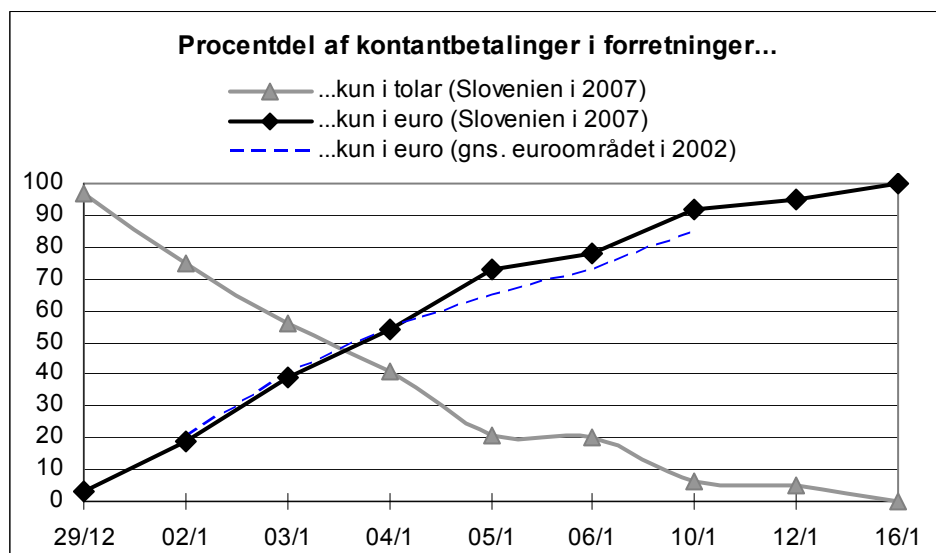
tegnebøger. Allerede den 5. januar (aften) svarede over halvdelen af respondenterne, at de kun havde eurosedler og -mønter i deres punge og tegnebøger.

Fig. 1

Respondenterne blev også stillet spørgsmål om deres seneste kontantbetalinger (se fig. 2). Den 4. januar 2007 blev over halvdelen af alle kontantbetalinger foretaget i euro. Andelen af eurobetalinger steg fortsat stejlt de efterfølgende dage. Fig. 2 viser desuden ligheden mellem eurosens fremskridt og den gennemsnitlige udvikling, der blev iagttaget i euroområdet i løbet af den første bølge af euroindførelser i 2002.

Fig. 2

Ganske vist blev Slovenien generelt indrømmet gunstige vilkår, men den vellykkede overgang fra tolar til euro skal helt klart tilskrives landets praktiske forberedelser til eurosens indførelse, som allerede blev iværksat før januar 2005, da den nationale plan for overgangen til euroen

blev vedtaget.⁴ De forskellige elementer, som har bidraget til denne succes, analyseres mere indgående i denne meddelelse.

Sloveniens overgang til euroen bekræfter tydeligt erfaringerne fra den første bølge af indførelser - at proaktive, rettidige forberedelser betaler sig. Velforberedte lande belønnes med en hurtig, gnidningsløs overgang fra deres nationale valuta og positive opfattelser hos borgerne.

3. SLOVENIENS FAKTISKE OVERGANG TIL EUROEN

Den praktiske indførelse af eurosedler og -mønter er det mest synlige aspekt af landets overgang til euroen. Næsten alle borgere og virksomheder er direkte berørt af overgangen. En vellykket overgang afhænger af, at den nationale centralbank og andre finansinstitutioner på et tidligt tidspunkt, dvs. før selve indførelsen (€-dag), forsyner sig med eurosedler og -mønter ("frontloading"). Bankerne skal søge at sikre, at forretninger og virksomheder, der deltager i operationer med kontanter, forsynes med eurokontanter før €-dag, så de kan give tilbage i euro og dermed undgå, at den oprindelige valuta forbliver i omløb. Banker og handlende sætter kontanter i omløb, men skal samtidig kunne håndtere de mængder af den gamle valuta, som de får tilbage.

3.1. Udsendelse, også til tredjepart, før €-dag

Sloveniens centralbank modtog i alt 94,5 mio. sedler med en pålydende værdi af 2 175,0 mio. EUR fra Eurosystems logistiklagre⁵. I alt 296,3 mio. euromønter med en pålydende værdi på 104,0 mio. EUR blev leveret af Finlands Mønt⁶.

Kreditinstitutioners forhåndsforsyninger med euromønter begyndte den 25. september 2006 og med eurosedler den 29. november 2006. I alt modtog slovenske banker eurosedler til en værdi af 772 mio. EUR og 250 mio. mønter (svarende til en værdi af ca. 84 mio. EUR) før udgangen af 2006.

Kreditinstitutternes forsyning af handlende og andre virksomheder startede i løbet af december 2006. Disse aktiviteter repræsenterede 0,9 % i værdi af det samlede beløb leveret før den faktiske indførelse, for så vidt angår eurosedler, og 7,4 % i værdi for mønternes vedkommende. Dette omfatter levering af såkaldte færdigpakkede start sæt for professionelle kunder til en værdi af hver 201 EUR samt 450 000 minisæt (værdi 12,35 EUR) med en eller flere euromønter af hver pålydende værdi, som bankerne gav de slovenske borgere adgang til fra den 15. december 2006, og som næsten blev udsolgt. Forhåndsudsendelse til tredjepart spillede en relativt beskeden rolle sammenholdt med indførelserne i 2002. Mange slovenske virksomheder og borgere havde dog erhvervet eller ejede allerede kontanter i euro, som de havde fået gennem andre kanaler.

⁴ Se også Kommissionens fjerde rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet (KOM(2006) 671 af 10. november 2006).

⁵ Data vedrørende den faktiske overgang blev leveret af Sloveniens centralbank og ECB.

⁶ Slovenien har ingen national møntanstalt og valgte Finlands Mønt som møntleverandør efter en offentlig udbudsprocedure.

3.2. Perioden med to valutaer

De slovenske myndigheder besluttede, at perioden med to lovlige valutaer skulle være så kort som muligt. I den oprindelige masterplan, som blev vedtaget i januar 2005, var perioden fastsat til en enkelt uge, men dette blev dog ændret til to uger i en senere udgave af planen. Det var betydeligt kortere end de tilsvarende perioder i 2002, som var forskellige fra land til land og ofte varede i op til to måneder⁷.

Mens de kommercielle banker først åbnede efter nytår den 3. januar 2007, åbnede nogle af afdelingerne (52 i alt i hele landet) allerede den 1. eller 2. januar med henblik på veksling til euroen. Også Sloveniens centralbank holdt åbent.

Omstillingen af pengeautomater (ATM'er) foregik hurtigt: i to tredjedele af landets 1 500 kontantautomater kunne man hæve eurosedler den 1. januar 2007 kl. 04.00, mens over 93 % var fuldt euro-operationelle inden samme dags slutning. Omstillingen af kontantautomatparken var helt afsluttet den 3. januar. Denne omstilling skete i det store og hele lige så hurtigt i 2002.

Det lave antal kontantautomatoperationer i begyndelsen af januar 2007, som lå langt under det gennemsnitlige antal daglige operationer, adskiller sig dog markant fra erfaringerne fra den første bølge i 2002, hvor der blev registreret et rekordstort tal i henseende til antal daglige operationer og værdi af hævede kontantbeløb, da borgerne massivt brugte denne metode til at erhverve deres første eurosedler. Befolkningens iver kan delvis forklares med nysgerrighed efter at lære de nye eurosedler at kende. Denne nysgerrighed var næsten ikke til stede i Slovenien, da befolkningen i det store og hele kendte euroen, længe før landet vedtog at indføre den. Data fra telefonundersøgelsen den 29. december 2006 (se fig. 1) bekræftede, at en betydelig del af befolkningen allerede havde kontanter i euro før €-dag. Generelt havde borgerne og erhvervslivet overhovedet ingen problemer med at få fat i eurokontanter, heller ikke længe før €-dag.

Omstillingen af det elektroniske salgsterminalnetværk blev afsluttet tidligt om morgenen den 1. januar 2007. Antallet af betalinger med betalingskort fra den 3. januar, da forretningerne åbnede, og til den 6. januar vendte hurtigt tilbage til det normale niveau.

Den store tilgængelighed af eurokontanter, både før og efter €-dag, bidrog i høj grad til den gnidningsløse overgang til euroen. Overgangsfasen gik næsten lige så hurtigt som i 2002, men borgerne og erhvervslivet havde længere tid til og flere muligheder for at erhverve de nødvendige beholdninger af eurokontanter.

Overgangen til euroen i Slovenien bekræfter desuden, at det rent teknisk er muligt at have en kort (2 uger) periode med to lovlige betalingsmidler, hvilket bidrager til at mindske byrden for de handlende og andre virksomheder.

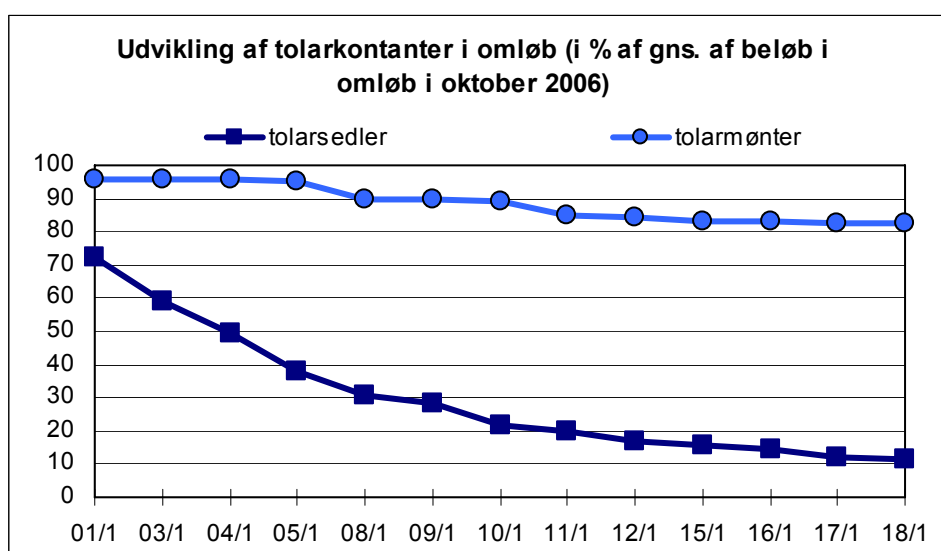
⁷ Perioden med to lovlige valutaer varede fra 1. januar til 28. februar 2002 i ni lande (BE, GR, ES, IT, LX, NL, AU, PT og FI). I Irland endte den den 9. februar 2002 og den 17. februar 2002 i Frankrig. Perioden blev fuldstændig afskaffet i Tyskland, selvom DEM-kontanter dog kunne bruges til den 28. februar 2002 på grundlag af en fælles erklæring fra detailhandelsforeninger og banksammenslutninger.

3.3. Den hurtige returnering af den gamle valuta

Tilbagestrømningen af tolarkontanter startede i november og december 2006 (nogle banker tilbød deres kunder at indsætte euro på deres bankkonti til omregningskursen og uden gebyr fra og med 1. december 2006). Den 1. januar var næsten 28 %⁸ af den samlede udstående værdi i tolarsedler blevet returneret. Værdien af de returnerede tolarmønter var stadig begrænset sammenholdt med det samlede omløb.⁹

Tilbagestrømningen af den gamle valuta fortsatte med stor hast (se fig. 1): over halvdelen af den udestående værdi af tolarsedler var allerede returneret den 4. januar 2007 og over 80 % den 11. januar 2007. Ved udgangen af januar var kun 8,5 % af tolarsedlerne stadig i omløb. Dette er et meget flot tal sammenholdt med situationen i euroområdet i 2002, da kun 40 % af de gamle valutaer var returneret medio januar og 70 % ultimo januar. Returneringen af tolarmønter skete meget mere gradvis (se fig. 1), idet 71,5 % stadig ikke var returneret ved udgangen af januar.

Fig. 3

Returneringen af den gamle valuta, som forårsagede adskillige flaskehalssituationer under den første bølge af euroindførelser i 2002, skete bemærkelsesværdigt hurtigt, især for tolarsedlernes vedkommende.

Gebyrfri veksling af kontanter var stadig muligt til den 1. marts 2007. Efter denne dato veksler Sloveniens centralbank stadig tolarsedler gebyrfrit i en ubegrænset periode og tolarmønter til udgangen af 2016.

⁸ Den samlede værdi af tolarsedler i omløb udgjorde den 31.12.2006 149 631 mia. SIT (622,7 mio. EUR), hvilket repræsenterer 72,1 % af den gennemsnitlige værdi af tolarsedler, der var i omløb i løbet af oktober 2006 (207 039 mia. SIT svarende til 864,0 mio. EUR).

⁹ Den samlede værdi af tolarmønter i omløb udgjorde den 31.12.2006 3 602 mia. SIT (15,0 mio. EUR), hvilket repræsenterer 96,0 % af den gennemsnitlige værdi af tolarsedler, der var i omløb i løbet af oktober 2006 (3 752 mia. SIT svarende til 15,7 mio. EUR).

Som en direkte service over for offentligheden og i overensstemmelse med artikel 52 i ESCB/ECB har de nationale centralbanker i Eurosystemet truffet foranstaltninger for at sikre, at tolarsedler op til en modværdi af 1 000 EUR i de første to måneder af 2007 kan veksles til euro til pari i mindst en institution i deres nationale område (lignende ordninger blev indført i forbindelse med indførelserne i 2002).

4. OMSTILLING AF FINANSIELLE OG ADMINISTRATIVE SYSTEMER

De omkring 2,3 mio. bankkonti, som privatpersoner og juridiske enheder var indehavere af, blev uden problemer konverteret til euro. I de første dage af januar kontrollerede mange flere end normalt deres indestående på eurokonti i kontantautomater.

Med hensyn til omstillingen af de administrative, finansielle, regnskabsmæssige og andre systemer er Big Bang-scenariet meget mere krævende end Madrid-scenariet, der blev anvendt under den første bølge. De fleste offentlige myndigheder og private virksomheder fik dengang tilbudt en tre år lang overgangsperiode fra 1999 til 2001 (et år for Grækenlands vedkommende) til at omstille systemerne til euro. Da Big Bang-scenariet ikke omfatter en så lang overgangsperiode, kunne alle slovenske myndigheder og virksomheder arbejde med tolareren som eneste valuta til den 31. december 2006, og pr. 1. januar 2007 skulle de have omstillet alle deres systemer til euroen.

Det er lykkedes for de slovenske virksomheder og myndigheder at håndtere denne udfordring takket være grundige forberedelser i god tid. Ifølge informationer fra Flash Eurobarometer 201a i februar 2007¹⁰ indledte 31 % af alle slovenske virksomheder forberedelserne i første halvdel af 2006 eller tidligere, mens 64 % startede efter juni 2006. Over 94 % af alle virksomheder i Slovenien anførte, at deres bogførings-, fakturerings- og lønsystemer var helt klar til omstillingen til euro den 1. januar 2007. Der blev ikke registreret særlige problemer i den forbindelse.

Euroens indførelse i Slovenien bekræfter relevansen af Big Bang-scenariet for fremtidige medlemmer, især for mindre lande. Da der har eksisteret eurokontanter siden 2002, forekommer dette scenario at være det mest tiltrækkende for fremtidige medlemmer af euroområdet, især på grund af dets enkelhed i henseende til kommunikation og information.

5. PRISUDVIKLINGER

5.1. Prisovervågning i overgangsfasen

Den dobbelte prissætning begyndte i marts 2006 og skal i medfør af loven fortsætte til medio 2007. Den slovenske forbrugersammenslutning har overvåget priserne (PriceWatch) og også indhentet oplysninger fra forbrugerne, idet den har bedt offentligheden om at anmelde betydelige prisstigninger, som f.eks. kan påvises ved at sammenligne gamle kvitteringer og fakturaer (i tolar) med nye (i euro). Offentligheden orienteres regelmæssigt om alle større stigninger, som bekræftes efter kontrol. Denne orienteringspolitik hjælper forbrugerne med hurtigt at spotte prisstigninger og bidrager dermed til at begrænse eventuelt misbrug.

¹⁰ Se http://ec.europa.eu/public_opinion/euro_en.htm for alle Eurobarometer-undersøgelser om euroen.

Den slovenske forbrugersammenslutning har desuden understreget, at gebyrerne på bankernes serviceydelser steg betydeligt i løbet af 2006. Forbrugersammenslutningen påstår, at bankerne allerede i starten af 2006 begyndte at sætte priserne op på nogle af deres ydelser (f.eks. gebyrer for hævnings i kontantautomater). Med hensyn til betalingserviceydelser for forbrugerne (kontostyring, onlinebanking osv.) blev der konstateret betydelige prisstigninger mellem marts og december 2006 i visse banker, mens de små virksomheder klagede over høje gebyrer på kontantindlån.

5.2. Prisudvikling fra december 2006 til februar 2007

Den årlige HICP-sats for januar 2007 var i Slovenien 2,8 %, hvilket er en nedgang fra 3,0 % i december 2006. Den viste en faldende måned-til-månedssats (- 0,5 %), hvilket har været tilfældet i de seneste par år i januar og skyldes sæsonudsving. Faldet i januar 2007 var en anelse større end i samme måned de foregående år, hvilket ifølge Sloveniens nationale statistikkontor (SORS) især skyldes ændringer i energipriser. Den årlige HICP-inflationssats faldt yderligere 2,3 % i februar 2007.

I januar 2007 udsendte SORS sin første analyse af følgerne af overgangen til euroen for priserne i december 2006. Der er konstateret enkelte usædvanlige prisstigninger i restauranter, barer og caféer, hvilket også gælder priserne i visse andre udgiftsgrupper (personlige serviceydelser, serviceydelser i forbindelse med fodtøj, reparationer af husholdningsapparater og transportydelser). I december 2006 blev indvirkningen af de usædvanlige prisstigninger i restauranter og caféer anslået til 0,12 procentpoint med en yderligere indvirkning på 0,12 procentpoint fra de øvrige udgiftsgrupper. For januar 2007 har SORS anmeldt yderligere usædvanlige prisstigninger for samme grupper og desuden også for fritids- og sportsydelser.

På grundlag af de foreløbige data fra SORS mener Eurostat, at den sandsynlige samlede indvirkning af overgangen til euroen for forbrugerprisinflationen under og efter overgangsperioden kan nå op på omkring 0,3 procentpoint. I lyset af nedgangen i den samlede årlige HICP-inflation i januar 2007 til 2,8 % og en yderligere nedgang i februar 2007 viser dette resultat også, at følgerne af euroens indførelse ikke, selvom de var der, ser ud til at have været af en sådan størrelsesorden, at de har kunnet styre forbrugerprisinflationen målt i forhold til den samlede HICP. Disse iagttagelser svarer i høj grad til erfaringerne fra den første bølge af euroindførelser.¹¹ Sloveniens institut for makroøkonomisk analyse og udvikling har udarbejdet en analyse af indførelsens indvirkning på inflationen. Den foreløbige konklusion er, at den samlede indvirkning på forbrugerprisinflationen er 0,24 procentpoint.

Eurostat vil om nødvendigt ajourføre sine konklusioner vedrørende euroindførelsens indvirkning, når der foreligger yderligere oplysninger.

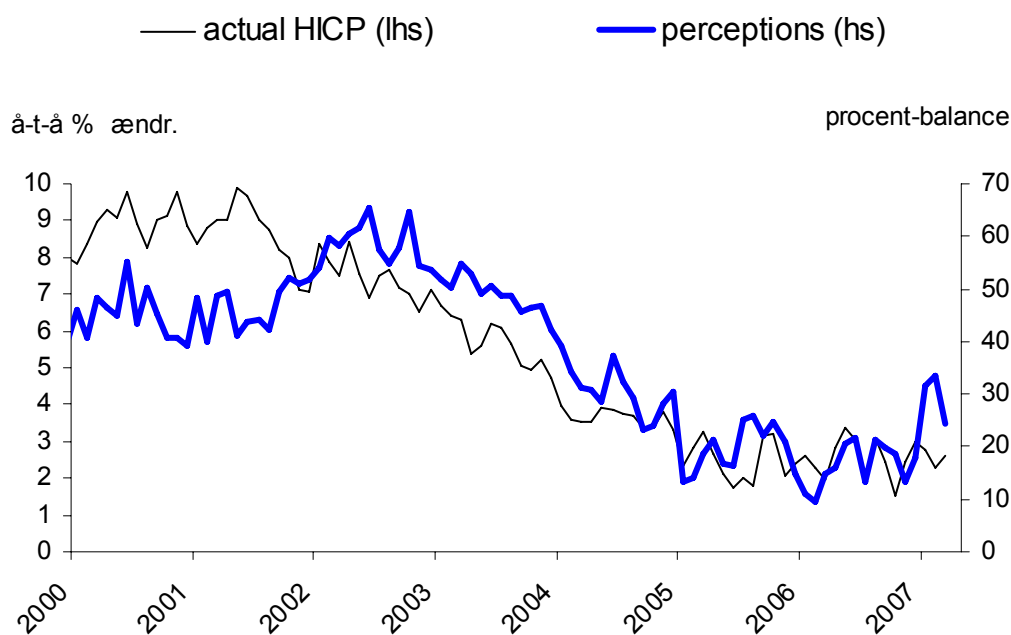
5.3. Prisopfattelser

Ligheden mellem erfaringerne fra den første bølge gælder også prisopfattelserne, da den opfattede inflation i Slovenien steg markant i januar 2007 og lidt mere i februar (se fig. 4) trods det forhold, at priserne generelt faldt i disse to måneder. Opfattelserne af at inflationen steg, faldt dog en anelse i marts. Selvom det er for tidligt at drage konklusioner, tyder dette fald på, at den intensiverede kommunikationsindsats fra de slovenske myndigheders side har haft og har en virkning.

¹¹ Eurostat [Pressemeddelelse 69/2003 af 18-06-03](#).

Fig. 4

Faktisk og opfattet inflation i Slovenien

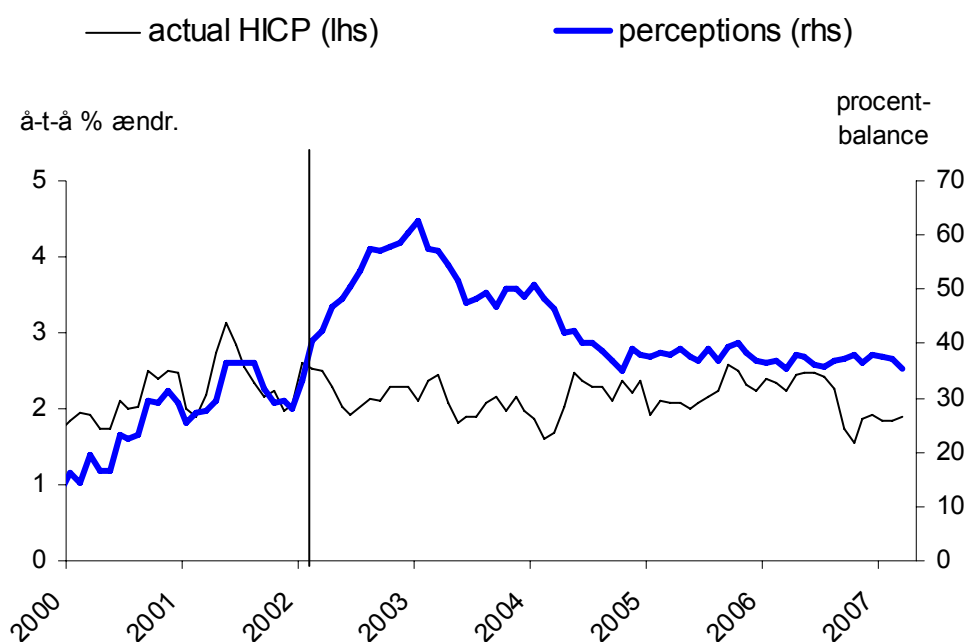

Kilde: Eurostat.

Hvis resultaterne fra marts bekræftes af yderligere data, kan mønstret i Slovenien ende med at adskille sig væsentligt fra det øvrige euroområde, hvor den opfattede inflation steg brat og stadigt i næsten et helt år efter indførelsen af eurosedler og -mønter i 2002 (se fig. 5). Her fem år efter er kløften mellem de to serier gradvis ved at blive mindre, men den er ikke helt forsvundet endnu.

Fig. 5

Faktisk og opfattet inflation i euroområdet

Kilde: Eurostat.

Erfaringerne fra euroens indførelse i Slovenien viser nok engang, at opfattelse, forventninger og virkelighed med hensyn til prisudviklinger ikke nødvendigvis følges ad. En ny national valuta påvirker folks værdiopfattelse og udløser en gradvis mental tilpasningsproces, som spiller en stor rolle i denne proces. Prisopfattelsen vil helt klart være en afgørende faktor i fremtidige overgange.

6. OFFENTLIGHEDENS REAKTION PÅ INDFØRELSEN AF EUROEN

Kommissionens Flash Eurobarometer 205, som blev foretaget i slutningen af januar 2007, bekræfter, at det store flertal (95 %) ¹² af slovenske borgere er tilfredse med den smidige, effektive overgang til euroen. Dette er et fortræffeligt resultat sammenholdt med den første bølge af overgange, hvor kun få lande nåede op på et niveau på 90 %, og gennemsnittet var tæt på 80 %.

Angående den faktiske overgang oplevede 97 % overhovedet ingen problemer med at udskifte tolaren med euroen i kontantforretninger eller med at hæve beløb i euro i den første uge i januar. Respondenterne opfattede også dobbelte prisangivelser på varerne (84 %) og den konkrete måde, disse priser blev vist på (94 %), som noget positivt.

¹² De procentuelle andele i dette afsnit er baseret på, at respondenterne har afgivet specifikke svar og tager ikke hensyn til de respondenter, som ikke har besvaret spørgsmålet.

Billedet er mere broget i henseende til prisomregningen, som generelt opfattes som rimelig af et lille flertal (56 %) af respondenterne, mens 44 % mener det modsatte. Kun et mindretal på 38 % mener, at det er retfærdigt at afrunde priserne under og efter overgangen, mens 62 % mener det modsatte.

Endelig føler 92 % af Sloveniens borgere sig velinformede om euroen (36 % betragter sig som meget velinformede), og 91 % er enten temmelig eller meget tilfredse med den information, de har fået af de nationale myndigheder. Disse meget høje tilfredshedsprocenter underbygger den høje grad af tilfredshed med informationsgraden (99,2 %), som blev målt i en Eurobarometer-undersøgelse fra februar 2006 foretaget blandt slovenske virksomheder.

Offentlighedens mening i Slovenien bekræfter nok engang, at information og kommunikation spiller en afgørende rolle for en vellykket overgangsproces.

Borgere og virksomheder, som er fuldt informerede om de praktiske følger af euroens indførelse, har systematisk større tillid til indførelsen af den fælles valuta og ser ud til at have minimale problemer med det. Omvendt skaber mangel på information typisk utryghed og misforståelser.